

„a személyes legalázatosabb köszönetnyilvánítás alól föl vannak mentve.“

A fiumei podeszta-választás. *Fiuméből* jelentik: Az autonóm-párti városi képviselőtestületi tagok ma értekezletet tartottak, a melyen a június óta üresedésben lévő podeszta-i szék betöltésével foglalkoztak. Hosszas vita után a városi adminisztrációra és a város érdekeire való tekintettel elhatározták, hogy a podeszta-választást nemsokára megtartják. A jelölés dolgában a legközelebbi ülésen fognak dönteni. A podeszta-választás állítólag szóba került *Wickenburg* István gróf kormányzó-helyettesnek a belügyminiszternél tett látogatása alkalmával is, a mikor a kormányzó-helyettes jelentést tett a fiumei ügyekről.

A bécsi polgármester látogatása.

Budapest, szept. 29.

Neumayer dr. Bécs város első polgármestere ma telefonon közölte *Bárczy* István dr. polgármesterrel, hogy még nincsen abban a helyzetben, hogy budapesti látogatásának idejét közölje, de mindenesetre már a legközelebbi napokban érkezik Budapestre. A látogatás tehát már legközelebb meg fog történni és természetes érdeklődéssel várjuk a bécsi polgármester e nagyjelentőségű lépésének következményeit a két főváros további viszonyának alakulására nézve. Alább közöljük *Fülepp* Kálmán főpolgármester és *Bárczy* István dr. polgármester nyilatkozatát, a melyek mindenképpen megerősítik azt a kedvező impressziót, a melyet a bécsi polgármester tervezett látogatásának híre általában keltett.

Kitűnik *Bárczy* István polgármester nyilatkozatából, hogy ő a maga részéről *Neumayer* polgármester látogatását első sorban *udvariassági aktusnak* és pedig *ama látogatás viszonzásának tekintti, a melyet ez év júniusában a bécsi nemzetközi lakásügyi kongresszus alkalmával bécsi tartózkodása idején Neumayer polgármesternél tett.* Viszont *Bárczy* István polgármester látogatására Bécs városának az *ököritői katasztrófa* alkalmával tanusított *áldozatkészsége és részvétnyilvánítása adott alkalmat.* A köteles udvariasság keretein túlmenő szívesség, a mellyel a bécsi polgármester akkor a magyar főváros polgármesterét fogadta, arra bírta *Bárczy* Istvánt, hogy az eszmecsere folyamán megpendítse a bécsi polgármester budapesti látogatásának dolgát s *Neumayer* akkor kilátásba is helyezte a látogatás viszonzását.

Hogy ez az ígéret nem maradt meg ígéretnek s hogy a bécsi polgármester most be is akarja váltani bejelentett budapesti látogatásával, ahhoz kétségkívül nagy fordulatnak kellett bekövetkeznie, nem nálunk, hanem a bécsi városházán, a mely sokáig otthona volt a Magyarország ellen való ellenséges indulatnak, a hol most is az a párt vezeti az ügyeket, a mely a Magyarország ellen való gyűlölködéssel nőtt nagyra s a mely párt ezt a gyűlölséget még a reixráthba is átvitte.

A főváros vezetőinek föladata immár, hogy Bécs városának közeledését a magyar főváros szempontjából értékesítsék s kölcsönös elfogultságtól menten együtt vitassák meg azokat a kérdéseket, a melyek a nagy európai államok fővárosait s így első sorban a két szomszédos állam fővárosát érdeklik s a magyar főváros javára gyümölcsöztessek azokat a tapasztalatokat, a melyeket az osztrák főváros fejlett intézményeinek megismerése és tanulmányozása nyújthat.

Az osztrák keresztény-szocialistákhoz közel álló bécsi sajtóban a látogatás *gazdasági jelentőségét* tolják előtérbe s hangoztatják, hogy *főleg az argentinai husbehozatal kérdése hozza Magyarországra jóvárosába Bécs város polgármesterét.* A husrágaság és a husinség kérdését magunk is oly életbevágó és fontos kérdésnek tekintjük, a mely nemcsak kívánatos, de szükségessé is teszi, hogy a vámterület közössége folytán sok tekintetben hasonló körülmények között lévő két főváros vezetői ezt a kérdést egymás között közvetlenül megvitassák, tapasztalataikat és megfigyeléseiket egymással közöljék s a husrágaság enyhítésére alkalmasnak látszó eszméket és javaslatokat beható tanulmány tárgyává tegyék. Ezen túl természetesen nem mehet *Neumayer* dr. missziója és ha Bécs város közönsége vérmes reményeket fűz is ebből a szempontból a bécsi polgármester budapesti látogatásához, a magunk részéről alig hisszük, hogy a személyes érintkezés és kölcsönös meggyőzés megkísérlésével akár Bécs város tanácsa, akár pedig Budapest székesfőváros tanácsa megváltoztassa ebben a kérdésben eddig elfoglalt álláspontját.

Annál nagyobb jelentőséget kell tulajdonítani e lépésnek politikai szempontból, ha *Neumayer* dr. budapesti látogatása egyuttal tartósan gyökeres változást jelent a két főváros viszonyában és kölcsönös érintkezésében. Ebből a szempontból mindenesetre figyelemmel kell kísérnünk a jövőben nemcsak Bécs város tanácsának, de az egész osztrák keresztény-szocialista pártnak a magatartását Magyarországgal

szemben. Mert őszintén barátságos viszony csak oly módon képzelhető el a két főváros hatóságai között, ha egyuttal Bécs város hatóságának háta mögött álló osztrák keresztény-szocialista párt is a jövőben a városházán és az osztrák parlamentben egyaránt mérsékletet, tapintatot, elfogulatlanságot és a sokszor ellenfetes érdekek méltányos kiegyenlítésére való készséget is tanusít. És ha majd a magyar állam nemzeti egységének megbontására törekvő nemzetiségi izgatóink sem találhatnak az osztrák keresztény-szocialista pártnál illetéktelen szöszölőket oly ügyekben, a melyek Ausztriára nem tartoznak, akkor nemcsak a két városi hatóság, de a két állam kölcsönös érintkezésében is új korszak kezdetét jelentheti a bécsi polgármester látogatása.

Fülepp Kálmán nyilatkozata.

Munkatársunk ma fölkereste Fülepp Kálmán főpolgármestert, hogy a bécsi polgármester tervezett látogatása dolgában véleményét megkérdezze. Arra a kérdésre, hogy miként fogadja a látogatás hírére a főpolgármester ur, a következőket mondotta:

— Szívesen üdvözlöm s azt hiszem, nagyon hasznos lesz, ha a régi nem éppen barátságos viszonyból ily közeledés folytán ezentúl *barátságos személyes érintkezés válik*. Ez mind a két fővárosra csak hasznos lehet. Nagyon örülök, hogy ez a látogatás megtörténik.

Arra a kérdésre, hogy vajjon remélhető-e, hogy a látogatás nyomán tartósan barátságos viszony fog fejlődni, a főpolgármester ur így felelt:

— Fölteszem, hogy a barátságos érintkezés tartós lesz. A mi részünkről rajta leszünk, hogy a barátságos viszonyt főtartsuk.

Munkatársunk megemlítette, hogy a bécsi lapok egy része szerint Neumayer dr. polgármester az argentinai husbehozatal dolgában jön Budapestre.

— Nem hiszem, — mondotta a főpolgármester. — Az argentinai husbehozatal dolgában Neumayer dr. irt nekem s én a dolgot áttettem a polgármester urhoz, minthogy ő reá tartozik. De nem hiszem, hogy eljövetele ezzel a kérdéssel lenne összefüggésben. A mikor Bárczy István legutóbb Bécsben volt, már akkor megígérte Neumayer, hogy meg fogja látogatni, akkor pedig az argentinai husbehozatalról még szó sem volt. Ugy látszik, hogy az új polgármester másként gondolkozik, mint az elődje, s minthogy Bárczy Bécsben megismerkedett vele s ott barátságosan érintkeztek, elhatározta, hogy eljön Budapestre. Mi örömmel fogadjuk látogatását

és szívesen fogjuk látni. A látogatást okvetlenül *viszonzni is fogjuk*.

— A két főváros — folytatta a főpolgármester — sok dologban egymásra van utalva és tanulhat egymástól. Azelőtt is megtörtént, hogy tőlünk fölmentek Bécsbe, ennek vagy annak a kérdésnek tanulmányozására s mindig igen szívesen fogadták kiküldötteinket. Nem lehet mondani, hogy azelőtt rossz viszony lett volna. A mikor egy alkalommal Melly Béla tanácsos utazott Bécsbe egy kérdés tanulmányozására, maga Lueger igen lekötöző szíveséggel és udvariassággal fogadta.

Bárczy István nyilatkozata.

Bárczy István dr. polgármester a délelőtt folyamán szintén fogadta munkatársunkat a bécsi polgármester látogatása dolgában. Bárczy István mindenekelőtt közölte, hogy tegnap délelőtt kapta meg Neumayer dr. levelét, a melyben látogatását bejelentti s azonnal táviratozott Neumayernek kérve, hogy a látogatás idejét mielőbb közölje. A táviratra még eddig nem érkezett válasz, de ma délelőtt telefonon történt kérdezősködésére Neumayer dr. közölte vele, hogy már a legközelebbi napokban szándékozik Budapestre jönni s megérkezésének pontos idejét mindenestre előbb fogja közölni. A látogatás előzményeiről Bárczy István dr. polgármester a következőket mondotta:

— Az idén júniusban a nemzetközi lakásügyi kongresszuson Bécsben voltam s akkor ismerkedtem meg Neumayer polgármesterrel. Akkor meg is hivtam őt a magyar fővárosba s ő kiltásba helyezte, hogy eljön. Én a magam részéről már régóta arra a meggyőződésre jutottam, hogy az ellenségeskedésnek a két főváros között nincsen semmi értelme, a közeledésre pedig alkalmat nyújtott Bécs városának az ököritói katasztrófa alkalmával *oly szép formában kifejezésre jutott részvéte*. A bécsi kongresszuson mint Budapest főváros képviselője hivatalosan vettem részt s így természetes, hogy hivatalos kiküldött minőségemben fölkerestem Bécs város polgármesterét már csak azért is, hogy az ököritói katasztrófa alkalmából kifejezett részvéteért személyesen is köszönetet mondjak. E lépéssel *semmi más cél nem vezetett*. Bécs város polgármestere rendkívül szívesen fogadott, megismertetett az alpolgármesterekkel is, a kikkel együtt *hosszabb eszmecserét folytattunk*. E barátságos érintkezés folyamán fejeztem ki azt az óhajtatást, hogy Bécs város polgármesterét a magyar fővárosban is üdvözölhessem.

Bárczy István dr. polgármester azután a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott Bécs város intéz-

ményeiről, a melyeket bécsi tartózkodása idején személyes tapasztalásból is megismert.

— Bécs városa régi kulturája folytán — úgy mond — korán kifejlesztette tökéletes városi intézményeit. Kétségtelen, hogy az osztrák főváros *ad-minisztrációja mintaszerű* s bármily véleménnyel legyünk Lueger politikai fölfogásáról, polgármesteri működéséről *mindenki csak a legnagyobb elismeréssel szólhat*, mert valóban nagy dolgokat alkotott. Az idén háromszor voltam Bécsben s mind a háromszor *azzal a céllal, hogy Bécs város közigazgatásának tanulmányozzam*. Tanulmányoztam a közéletet, a szegényügy rendezését, a gyermekvédelmi intézményeket, egy alkalommal pedig általánosságban a többi közigazgatásokat s *minden téren valóban igen kiváló alkotásokat láttam és sokat tanultam*. Vannak dolgok, a melyeket *mi is éppen most igyekszünk megvalósítani*. Így most építjük az első népszállót Budapestben s Bécs város új népszállóját éppen akkor adták át rendeltetésének, a mikor júniusban a lakásügyi kongresszuson Bécsben jártam. A népszállót akkor mutatták be a kongresszus tagjainak, és sokat láttam és tapasztaltam, a minek *ittthon is igyekszünk majd hasznát venni*.

Arra a kérdésre, hogy vajjon remélhető-e, hogy a bécsi polgármester látogatása tartósan barátságos viszonyt és érintkezést tesz majd lehetővé a két főváros között, Bárczy István dr. így felelt:

— Mi rajtunk bizonyára nem fog mulni. A magunk részéről mindenestre óhajtuk a barátságos érintkezést és ha Bécs városa részéről is előzékenységgel találkozunk, azon leszünk, hogy a kölcsönös érintkezés a jövőben is udvarias és barátságos legyen.

A bécsi alpolgármesterek nyilatkozata.

Bécsből jelentik nekünk: Neumayer polgármester talán már szombaton vagy hétfőn utazik Budapestre. A polgárklub a községtanács holnapi ülése előtt ülést tart, a melyen ezzel az utazással is foglalkozni fog.

Hirhammer alpolgármester a következőket mondta egy újságírónak Neumayer polgármester budapesti utazásáról:

— A tavasz folyamán egy társasvacsorán Bárczy budapesti polgármester azt jegyezte meg, hogy nagyon szép dolog volna, ha Neumayer polgármester és még más városi tisztviselők is látogatásukkal tisztelnék meg Budapestet, a hol a legnagyobb melegséggel fogadnák őket. *Ha meghívtok bennünket, felelte erre Neumayer, akkor eljövünk*. Bárczyban bécsi tartózkodása alatt nagyon értelmes embert ismertünk meg, kiváló közigazgatási tiszt-

talnokot szül; de ember állami hivatalnokból osztály érdekeivel, a melyet ő egész életén át példányban kelt el. De oly regények a melyek-

viselőt, tele nagyszabásu eszmékkel. Azt hallottuk, hogy ő volt az, a ki a budapesti iskolákban kötelezővé tette a német nyelv tanítását. Budapesti városi képviselők leírásából sok érdekes dolgot tudtunk meg Budapest községi intézményeiről. Így lassankint megérlelődött bennünk az az elhatározás, hogy ezeket a községi intézményeket megismerjük. Ez az elhatározás annyival könnyebben esett nekünk, mert Bárczy konciliáns ember módjára, minden sovínizmustól menten járult elénk és miként bennünket, őt is a megértésre való törekvés vezette. Neumayer budapesti látogatása nem jelenti Lueger politikai végrendeletének megsértését, sőt még az általa megrajzolt vonaltól való eltérést sem Magyarország iránt való viselkedésünkben. Mi Lueger végrendeletének ezt a pontját úgy értelmezzük, hogy *ne tűrjük, hogy Magyarország a fejünk fölé nőjön*. Pártunk ezt az utasítást soha sem fogja elfelejteni. Ha már most Neumayer arra készül, hogy Bárczy polgármestert meglátogassa, illetőleg látogatását visszaadja, akkor ezt úgy kell értelmezni, hogy *Neumayer Budapestet látogatja meg, nem pedig Magyarországot*. Budapest is sok kérdésben opponál a kormánynak. Neumayer látogatásának talán áldásos következményei lesznek mind a két nagyváros lakosságára nézve.

Porzer alpolgármester a következőképpen nyilatkozott:

— Semmit sem mondhatok arról, vajjon Neumayer polgármester elmegy-e Budapestre vagy nem. Velem még nem közölték ezt az utazási tervet. Én magam ellene vagyok ennek az utazásnak, mert még mindig Luegernek ismert álláspontján vagyok. Az argentinai hus dolgában egyébiránt semmi szükségünk sincs Magyarországra. Ha a magyarok akarnak valamit, akkor illő dolog volna, hogy előbb Bárczy polgármester jöjjön el Bécsbe.

Steiner, a keresztény-szociálista polgárklub elnöke a következőket mondta:

— Neumayer polgármesternek budapesti utazása *elsőrendű politikai kérdés* és az én felfogásom az, hogy az ilyen utazásra egyáltalában gondolni sem lehet.

Bécsi lapvélemények.

A keresztényszocialista *Vaterland* írja: Az első Yépésnek, a melyet *Neumayer* Budapest felé tett, *gazdasági jelentősége mellett politikai jelentősége is van*, mert a két főváros képviselője közt a barátságos viszony természetesen visszahat a politikai fölfogásra is. A két főváros közös törekvése gazdasági téren a politikai közösség érzelmeit is életre kelti,

melyek eddig nem a legjobbak voltak. Ennek következtében polgármesterünknek budapesti látogatásából minden irányban csak jót remélhetünk. — Az *Extrablatt* írja: Neumayer dr. mint *bécsi polgármester* megy Budapestre, *nem pedig mint politikai párt-ember*. Az ő útja politikai és gazdasági tekintetben mindkét ország szempontjából *a legnagyobb fontosságú lehet*. — Ezzel szemben föltűnő, hogy a keresztényszocialista *Reichspost* a bécsi polgármester budapesti látogatásának híréhez csupán azt a megjegyzést fűzi, hogy a látogatás dolga ez idő szerint *még nem aktuális*.

Az egyévi önkéntesség reformja.

Budapest, szept. 29.

A bécsi lapok a hitelességnek minden látszatával közlik ma azt a hírt, hogy az *egyévi önkéntesség* intézményében gyökeres változtatások történtek, a melyeket a hadsereg rendeleti lapjában már holnap közzé fognak tenni. A hír ebben az alakjában valami rébuszhoz hasonlít; mert az egyévi önkéntesség intézményét eddig nem a hadügyminiszter szabályozta, hanem a törvényhozás; a védőerőtörvény állapította meg, hogy ki lesz egyévi önkéntes, és hogy az egyévi önkéntes szolgálat mikor és hogyan teljesítendő. Senkit, a kit az egyévi önkéntesi szolgálat kedvezménye a törvény szerint megillet, e jogától se hadügyminiszteri rendelettel, se magának a királynak az elhatározásával megfosztani nem lehet. Bármily helyes is az a reform, a melyet terveznek, életbeléptetésének olyanoknak kell lennie, hogy senkinek törvény által biztosított jogát ne sértse.

Már néhány nappal ezelőtt jelentette egy félhivatalos laptudósító, hogy az egyévi önkéntesség kvalifikációját szigorítani fogják azzal, hogy az egyévi kedvezményre jogosító vizsgát megnehezítik. A helyzet e tekintetben ma még az, hogy a ki nem végzett középiskolát, megkaphatja az egyévi szolgálat kedvezményére a jogosítást, ha legkésőbb annak az évnek a március elsejéig, a mely évben első ízben sor alá kerül, egy bizottság előtt igazolja, hogy műveltsége körülbelül egyenlő a középiskolát végzett ifjak műveltségével. Ezt a vizsgát a hadkiegészítő parancsnokságok székhelyén lehetett eddig letenni, vegyes bizottság előtt, a melynek felerészben tiszték, felerészben pedig a honvédelmi miniszter által megbízott polgári állású tanárok a tagjai. A vizsgálatra előkészítő tanfolyamok mint magánvállalatok *svindli-kurzus* név alatt igen nép-